

28. 8. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Další vývoj připravovaných změn evidence skutečných majitelů

V našem článku o právní úpravě evidence skutečných majitelů a jejich plánovaných změnách jsme Vás již informovali o blížící se novele zákona o evidenci skutečných majitelů. Zmiňovaný návrh zákona a související změnová legislativa zejména k zákonu o veřejných rejstřících právnických[1], a AML zákonu[2], dostály v mezidobí dalšího vývoje v rámci legislativního procesu.

Obecně k aktuálnímu stavu

Evidence skutečných majitelů byla do českého právního řádu zavedena v roce 2017 s povinností provedení zápisu pro právnické osoby v zásadě do 1. 1. 2018. Právní úprava evidence skutečných majitel je však nedostatečná a vyžaduje změny, které předmětnou právní regulaci učiní vymahatelnou a funkční.

Právní předpisy nestanovují za porušení povinnosti identifikace skutečného majitele či majitelů a provedení zápisu do evidence skutečných majitelů žádné přímé sankce (pokuta či jiná sankce). Neprovedení zápisu do evidence skutečných majitelů však může působit jisté administrativní komplikace při tzv. sledovaných činnostech, např. při jednáních s bankami, účasti na veřejných zakázkách či úschovách u advokáta či notáře při kontrole klienta.

Evidence skutečných majitel současně není veřejně přístupná a mají do ní přístup pouze osoby a subjekty, které mají povinnost podle AML zákona provádět kontrolu svých klientů.

Jak se tedy má v praxi změnit evidence skutečných majitelů podle aktuální verze návrhů zákonů a co můžeme od této novely zákona očekávat se Vám pokusíme přiblížit v následujících odstavcích.

Legislativní vývoj

Vládou ČR byly zmiňované návrhy zákonů předloženy Poslanecké sněmovně dne 8. června 2020, přičemž nyní se očekává jejich projednání ve 2. čtení, které se plánuje po 6. září 2020.[3]

Cílem legislativních změn je zejména úprava právní regulace evidence skutečných majitelů ve smyslu jejího zlepšení a zpřesnění a rovněž transpozice nové změnové směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (dále jen „**V. AML směrnice**“).

V. AML směrnice přináší zejména následující nové povinnosti pro členské státy:

- zajistit veřejnou přístupnost údajů zapsaných v národních seznamech skutečných majitelů;
- zavést přímé sankce za porušení povinnosti zápisu do seznamu skutečných majitelů.

Lhůta pro transpozici V. AML směrnice uplynula dne 10. ledna 2020.

Předpokládaná a navrhovaná účinnost zákona o evidenci skutečných majitelů a souvisejících změn

ostatních právních předpisů je první den čtvrtého kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení. Při standardním a bezproblémovém průběhu legislativního procesu lze tak dle našeho názoru očekávat účinnost změn na jaře roku 2021.

Skutečný majitel a jeho identifikace

Novelizace má přinést oproti dosavadní úpravě přesnější vymezení pojmu skutečný majitel. Skutečným majitelem má být každá fyzická osoba, která je koncovým příjemcem nebo osobou s koncovým vlivem, kdy zůstává zachovaná identifikační hranice 25 % na rozdělovaném prospěchu a 25 % na hlasovacích právech - obojí přímo či nepřímo.

Koncovým vlivem má být zpravidla rozuměno oprávnění přímo nebo nepřímo uplatňovat rozhodující vliv v právnické osobě nebo podílení se na správě právního uspořádání.

Osoby s koncovým vlivem na sebe mohou navazovat, čímž vzniká struktura, v jejímž vrcholném vedení stojí fyzická osoba, která zajišťuje každodenní nebo pravidelné řízení výkonu činností právnické osoby, jako je například obchodní vedení.

Osobou ve vrcholném vedení má být každá fyzická osoba, která zajišťuje každodenní nebo pravidelné řízení výkonu činností právnické osoby jako je obchodní vedení a zároveň je členem statutárního orgánu právnické osoby nebo osobou v obdobném postavení nebo zastupuje právnickou osobu v tomto orgánu nebo je přímo podřízena statutárnímu orgánu právnické osoby nebo jeho členovi.

Nově bude tedy možné, aby skutečným majitelem bylo i několik fyzických osob, přičemž tyto fyzické osoby nemusí jednat ve shodě.

Považujeme za důležité upozornit, že aktuální návrh zákona o evidenci skutečných majitelů upravuje, že pokud je podíl obchodní korporace spravován ve svěřenském fondu (tuzemském či zahraničním), skutečný majitel této obchodní korporace bude určen dle pravidel pro určení skutečného majitele obchodní korporace, nikoli podle svěřenském fondu. Skutečným majitelem takové obchodní korporace nebude každá fyzická osoba, která je skutečným majitelem svěřenského fondu, ale pouze osoba, která je koncovým příjemcem obchodní korporace nebo osobou s koncovým vlivem takové obchodní korporace. Tato úprava je dle našeho názoru problematická z pohledu nedostatečné evidence skutečných majitelů svěřenských fondů a jejich možného zastírání.

Evidence skutečných majitelů není a ani nemá být veřejným rejstříkem. Návrhy zákonů tedy právní úpravu evidence skutečných majitelů, včetně definice skutečného majitele, přesouvají ze zákona o veřejných rejstřících a AML zákona do zcela nového navrhovaného zákona o evidenci skutečných majitelů.

Povinnosti evidence

Skutečný majitel, koncový příjemce či osoba s koncovým vlivem budou povinni poskytnout evidující osobě potřebnou součinnost včetně sdělení vzniku svého postavení.

Evidující osoba bude povinna o svém skutečném majiteli nebo o skutečném majiteli právního uspořádání získávat a zaznamenávat úplné, přesné a aktuální informace, stejně tak jako kroky učiněné při zjišťování skutečného majitele v případech, kdy bude skutečným majitelem korporace určena osoba ve vrcholném vedení. Evidující osoba uchová tyto údaje po dobu, po kterou bude fyzická osoba skutečným majitelem a dále 10 let od zániku jejího postavení skutečného majitele. Zanikne-li evidující osoba s právním nástupcem, přechází povinnost na něj.

Evidující osoba dále bude povinna zajistit, aby platné údaje o jejím skutečném majiteli právního

uspořádání odpovídaly skutečnému stavu. Případný návrh na zahájení řízení o zápisu bude muset evidující osoba podat bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti.

Evidující osobou se bude rozumět právnická osoba, která má skutečného majitele, nebo svěřenský správce nebo osoba v obdobném postavení u zahraničního svěřenského fondu právního uspořádání. Návrh zákona současně vyjmenovává právnické osoby, které skutečné majitele nemají, resp. tedy nemají povinnost jejich evidence.

Vedení, obsah a přístup do evidence

Evidence skutečných majitelů je informační systém veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti. Evidenci povede soud, který je příslušný k řízení o zápisu. Soud bude také vedle notáře jediným oprávněným k samotnému provedení zápisu.

Do evidence skutečných majitelů se budou zapisovat nebo automaticky propisovat zákonem stanovené údaje o skutečných majitelích právnických osob se sídlem na území České republiky, stejně tak jako zákonem stanovené údaje o skutečných majitelích právních uspořádání (svěřenské fondy), jejichž svěřenský správce má bydliště, sídlo nebo pobočku:

- na území České republiky, nebo
- mimo území některého z členských států Evropské unie a
 - právní uspořádání je z území České republiky spravováno,
 - právní uspořádání je tvořeno majetkem, který je převážně umístěn na území České republiky,
 - v právním uspořádání je spravována nemovitá věc nacházející se na území České republiky,
 - ve vztahu ke spravovanému majetku navázal na území České republiky obchodní vztah, nebo
 - účelu sledovaného vytvořením právního uspořádání má být dosaženo na území České republiky.

V evidenci budou muset být uvedeny údaje jako jméno, adresa, místo pobytu, datum narození, rodné číslo nebo obdobný jedinečný identifikátor, údaj o povaze skutečného majitele, údaj o velikosti přímého nebo nepřímého podílu skutečného majitele, zakládá-li tento podíl jeho postavení, popis struktury vztahů, den, od kterého je skutečná osoba fyzickým majitelem a jméno právnické osoby nebo právního uspořádání, o jejichž skutečného majitele jde.

I přestože evidence skutečných majitelů ani po transpozici V. AML směrnice nebude veřejným rejstříkem, bude přístup do této evidence, alespoň částečně, nově umožněn i veřejnosti. Ministerstvo spravedlnosti umožní přístup do evidence na svých internetových stránkách, rozsah přístupných informací se ale bude lišit pro širokou veřejnost a pro zainteresované osoby.

Veřejnosti mají být přístupné o skutečném majiteli informace jako např. jméno a příjmení, stát bydliště, rok a měsíc narození, státní občanství či údaj o důvodu postavení skutečného majitele. Návrh zákona počítá i s tím, že za skutečné majitele mohou být v některých případech označeni i nezletilí, a proto umožňuje v takovém případě údaje o skutečném majiteli na žádost nezveřejnit.

Údaje o skutečném majiteli budou v evidenci přístupné do 5 let ode dne zániku právnické osoby nebo právního uspořádání.

Způsob zápisu do evidence

Zápis soudem

Příslušným soudem pro zápis bude krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud právnické osoby. O zápisu do evidence se nově povede řízení. Řízení o zápisu se bude zahajovat návrhem na zahájení řízení o zápisu, které se za zahájené bude považovat ode dne, kdy byl návrh podán soudu. Návrh se bude podávat elektronicky, u jiné, než obchodní korporace nebo právního uspořádání, se bude dá podat také v listinné podobě.

Zápis notářem

Notář provede zápis na návrh osoby oprávněné k podání návrhu na zápis. Notáři bude pro účely zápisu soudem umožněno využívat dálkový přístup k návrhům na zápis. Notář bude mít také právo odmítnout návrh na zápis postupem stanoveným v notářském řádu pro odmítnutí notářského úkonu. Neodmítne-li notář zápis provést, vydá osvědčení pro zápis a po jeho vydání provede dálkovým přístupem zápis ve lhůtě 3 pracovních dnů ode dne, kdy mu byla doručena žádost, nejdříve však ke dni vzniku právnické osoby nebo právního uspořádání.

Automatický průpis

Automatický průpis do evidence skutečných majitelů se bude týkat například skutečných majitelů svěřenských fondů, zahraničních svěřenských fondů, fundací, ústavů, akciových společností či společností s ručením omezeným.

U společnosti s ručením omezeným bude platit, že do evidence skutečných majitelů se automaticky propíše jako skutečný majitel fyzická osoba, která byla zapsána v rámci zápisu do obchodního rejstříku jako společník s podílem větším než 25 % nebo jako skutečný majitel právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku, která je společníkem společnosti s ručením omezeným s podílem větším než 25 %.

U akciové společnosti zase bude platit, že do evidence skutečných majitelů se automaticky propíše jako skutečný majitel fyzická osoba, která byla zapsána v rámci zápisu do obchodního rejstříku jako její jediný akcionář, nebo jako skutečný majitel právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku, která je jediným akcionářem akciové společnosti.

Do evidence skutečných majitelů bude jako skutečný majitel svěřenského fondu, jehož svěřenský správce má bydliště, sídlo nebo pobočku na území České republiky, automaticky propisána fyzická osoba, která byla zapsána v rámci zápisu do evidence svěřenských fondů jako zakladatel, svěřenský správce nebo obmyšlený, nebo jako skutečný majitel právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku, která je zakladatelem, svěřenským správcem nebo obmyšleným svěřenského fondu.

Zanikne-li právnická osoba zapisovaná do veřejného rejstříku nebo právní uspořádání zapisované do evidence svěřenských fondů, automaticky se u nich bude propisovat výmaz platných údajů bez náhrady.

Nesrovnalosti v evidenci skutečných majitelů

Pokud bude mít orgán veřejné moci za to, že při výkonu své činnosti zjistil nesrovnalost, oznámí neprodleně tuto skutečnost soudu příslušnému k zápisu. Soud v takovém případě vyzve evidující osobu k odstranění nesrovnalosti nebo jejímu vyvrácení a určí ji k tomu přiměřenou lhůtu. Pokud k odstranění nesrovnalosti nedojde, soud má zahájit řízení o nesrovnalosti, ve kterém rozhodne zpravidla bez jednání. Proti tomuto rozhodnutí nemá být přípustný žádný opravný prostředek. Je navrhováno, že soud spolu s vydáním usnesení o zahájení řízení o nesrovnalosti zapíše do evidence skutečných majitelů poznámku o nesrovnalosti, přičemž v rámci této poznámky zapíše, v čem je nesrovnalost spatřována, a den zahájení řízení o nesrovnalosti.

V rámci řízení o nesrovnalosti může být daná nesrovnalost, buď potvrzena, nebo vyvrácena. Dle navrhovaného znění novely má platit, že v případě potvrzení nesrovnalosti soud po nabytí právní moci rozhodnutí zapíše v rámci poznámky o nesrovnalosti (i) jak bylo v řízení rozhodnuto a dobu trvání nesrovnalosti, vyšla-li v řízení najevo, (ii) vymaže nesprávné platné údaje a (iii) zapíše údaje odpovídající skutečnému stavu, vyšly-li v řízení najevo. Pokud však bude nesrovnalost v rámci řízení vyvrácena, tak soud zapíše v rámci poznámky o nesrovnalosti, (i) jak bylo v řízení rozhodnuto a (ii) vymaže poznámku o nesrovnalosti z evidence skutečných majitelů.

Sankce

Velkou změnou oproti stávající právní úpravě bude zavedení sankcí za porušení povinnosti zapsat skutečného majitele do evidence. Novela zákona jako sankce stanovuje, jednak nemožnost vyplatit si podíl na prospěchu (zisku), ale i nemožnost podílet se na hlasování nejvyššího orgánu obchodní korporace, přičemž blíže jsou podmínky udělení těchto sankcí popsány níže.

Novela stanovuje, že nebude-li skutečný majitel obchodní korporace zapsán v evidenci skutečných majitelů, nesmí tato obchodní korporace vyplatit podíl na prospěchu jemu, ani právnické osobě nebo právnímu uspořádání, jejichž je rovněž skutečným majitelem.

Obchodní korporace dále nebude smět vyplatit podíl na prospěchu také právnické osobě nebo právnímu uspořádání, jež nemá v evidenci skutečných majitelů zapsaného žádného skutečného majitele. Právo na podíl na zisku nebo jiných vlastních zdrojích, který nebude podle předchozích vět vyplacen do konce účetního období, ve kterém bylo rozhodnuto o jeho výplatě, zaniká.

Nebude-li skutečný majitel obchodní korporace zapsán v evidenci skutečných majitelů, nebude smět při rozhodování nejvyššího orgánu této obchodní korporace vykonávat hlasovací práva nebo rozhodovat jako její jediný společník on, ani právnická osoba nebo ten, kdo jedná na účet právního uspořádání, jejichž je rovněž skutečným majitelem. Hlasovací práva v obchodní korporaci nesmí při rozhodování nejvyššího orgánu vykonávat nebo jako její jediný společník rozhodovat také právnická osoba nebo ten, kdo jedná na účet právního uspořádání, jež nemají v evidenci skutečných majitelů zapsaného žádného skutečného majitele.

Dále by měla být možnost uložit pokutu až do výše 500.000, - Kč:

- evidující osobě za nezajištění zápisu žádného údaje do evidence skutečných majitelů nebo za nezapsání správných údajů, vymazal-li soud nesprávné údaje bez náhrady, či
- skutečnému majiteli, koncovému příjemci, osobě s koncovým vlivem a osobě, jejímž prostřednictvím může koncový příjemce získávat prospěch nebo osoba s koncovým vlivem uplatňovat svůj vliv, za neposkytnutí potřebné součinnosti při zápisu do evidence skutečných majitelů.

Závěr

Návrh zákona se zabývá zejména lepším vymezením pojmů, upřesněním postupu při zápisu, automatickém průpisu, postupu při zjištění nesrovnalostí či případném zapsání nepravdivých informací o skutečném majiteli a zavedením sankcí, jak za nezapsání skutečného majitele do evidence, tak za neposkytnutí dostatečné součinnosti ze strany skutečného majitele či koncového příjemce.

Hlavním přínosem by tedy mělo být snadnější porozumění problematice evidence skutečných majitelů, připravení prostředí pro lepší průběh evidence v praxi a zajištění zápisu skutečných majitelů vzhledem k hrozcím sankcím pro případ porušení této povinnosti.

Stav legislativního procesu pro Vás budeme sledovat a pravidelně Vás informovat o jeho dalším vývoji.

Mgr. Bc. Štěpánka Vajdová,
advokátní koncipientka

Mgr. Jakub Málek,
partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

[1] zákon č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů

[2] zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestní činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

[3] K dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)